

Arbeids- og sosialdepartementet

høringsportalen

Vår saksbehandler
eo

Kopi til

Vår dato
25.8.2021

Vår referanse

Deres referanse
21/2361-

Høring – forslag til nye regler for reduksjon av uføreytelser fra folketrygden og offentlige- og private tjenstepensjonsordninger

Vi viser til høringsnotat fra ASD datert 22.6.2021. Forslaget følger bl.a. opp ett av forslagene til Sysselsettingsutvalget om å endre reglene for reduksjon av uføreytelser fra folketrygden, offentlig- og privat tjenstepensjonsordning mot arbeidsinntekt. Begrunnelsen for endringsforslagene er bl.a. ønske om bedre incentiver til arbeid for de som mottar uføretrygd og at flest mulig med restarbeidsevne skal få gradert uføreytelse.

Unio støtter ikke noen av de alternative forslagene til dagens regler med fribeløp på 0,4 G. De alternative forslagene er:

- a. halv reduksjon opptil 1G
- b. halv reduksjon opptil 1,2G
- c. fribeløp på 0,1G og halv reduksjon opptil 1.2 G

Bakgrunnen for vårt standpunkt, er at vi mener kompleksiteten i regelverket siden 2015 innebærer at reglene ikke i tilstrekkelig grad forstås eller påvirker de uføre slik Sysselsettingsutvalget legger til grunn. Gjennom reformen i 2015 og endringer i denne, er det vedtatt en rekke lov- og forskriftsendringer som innebærer et svært komplekst og utilgjengelig regelverk. Det vil være uheldig å endre dette nå uten å se spørsmålet om restarbeidsevne og uførereglene i en mer helhetlig sammenheng.

Vårt syn understøttes av det store antall saker i Trygderetten knyttet til inntektsavkorting for uføre siden reformen ble gjennomført i 2015. Sakene viser manglende forståelse og mange av våre uføre medlemmer rapporterer om urimelig og vanskelig forståelig og tilgjengelig regelverk. Istedenfor å innføre ytterligere endringer, bør man heller foreta en helhetlig evaluering av uførereformen også ut over spørsmålet om avkortingsregler og incentiver.

Høringsnotatet beskriver i kap. 4.5 at dagens modell og modell c er tilnærmet kostnadsnøytrale, mens modell a og b gir innsparinger for folketrygden på om lag 230-300 millioner.

Konsekvensene for offentlig tjenstepensjon er kun belyst for Statens Pensjonskasses med innsparing på hver av modellforslagene på mellom 2,6 og 4,1 millioner. Høringsnotatet antar på usikkert grunnlag den samme innsparing for kommunal sektor. Unio støtter uansett ikke forslag som strammer inn ytterligere for uføre med offentlig tjenstepensjon. Reformen har allerede gitt betydelig innsparing for offentlige arbeidsgivere.

Av de 22 prosent som kombinerte 100 pst uføreytelse med pensjonsgivende inntekt, hadde halvparten inntekt opptil 0,4 G. Det er i underkant av 40.000 personer og andelen er nedadgående. Disse ville fått redusert inntekt ut fra de ulike modellene, sammenlignet med dagens regler jfr. høringsnotatet på side 23: «*I eksemplet må en helt ufør som i dag har pensjonsgivende inntekt på 0,4 G, øke arbeidstilbudet sitt til 0,6 G i modell a) og b) og 0,55 G i modell c) for å få en tilsvarende samlet inntekt som under dagens ordning.*» Unio mener det er høyst usikkert hvordan de uføre som i dag har inntekt opptil 0,4 G vil tilpasse arbeidstilbudet med de foreslåtte innstramningene.

Unio vil videre påpeke at situasjonen for gruppen med 80 pst arbeidsevne og 20 pst uførhet er spesielt utfordrende, hvor overskridelse av inntektsgrensen medfører bortfall av hele uførepensjonen, ikke bare avkorting. Arbeidstakersiden gikk imot denne innstramningen fordi den var urimelig og særlig rammet kvinnedominerte grupper når den ble innført.

De som har 80 pst arbeidsevne er kanskje gruppen med størst potensiale for å utnytte restarbeidsevne. Våre forbund erfarer at mange i denne kategorien ikke har noen mulighet for overskridelse av inntektsgrensen uten å risikere å miste hele uførepensjonen. Mange opplever regelen som urimelig og den økonomiske situasjonen utrygg. Små inntektsendringer utenfor den uføres kontroll kan medføre at uførepensjon faller bort. Spesielt for turnusarbeidere med variabel inntekt er slike utfordringer krevende og flere har mistet uførepensjonen som følge av variasjoner utenfor egen kontroll.

Konsekvensen kan være at mange med kroniske sykdommer som medfører en redusert arbeidsevne og ventet forverring over tid, anbefales av lege å søke en høyere uføregrad for å ta høyde for små inntektsvariasjoner. Det bør undersøkes med de offentlige tjenstepensjonsordningene hvor mange som har mistet uførepensjonen grunnet denne bestemmelsen.

Vi viser avslutningsvis til brev av 28.10.2015 og 19.9.2017 fra Pensjonskontoret til ASD som viser en rekke uheldige utslag av uførereformen av 2015. Pensjonskontoret har på oppdrag fra tariffpartene i kommunal sektor hatt i oppdrag å nøye følge situasjonen for uføre etter reformen, både nye og tidligere uføre. Etter Unios syn understreker rapportene fra Actecan behovet for en helhetlig evaluering heller enn å flikke og stramme inn på et krevende og dels urimelig regelverk.

Vennlig hilsen
Unio

Jon Olav Bjergene /s/
sekretariatssjef

Erik Orskaug /s/
Sjeføkonom